

sam cœlestis regni, ad illam veram re-promissionis terram, sacro velamine fidei tecti, accepturi coronas perveniunt.

IV. *Symbolum* autem plurimis ex causis appellatum est. *Symbolum* enim Græcè, Latine autem et *indicium* dici potest, et *collatio*, aut pactum, vel complacitum fidei, quod plures in unum conferunt. *Ratio* igitur *symboli* hujus omni brevitate connexa est: cujus quidem pauca sunt verba, sed magna mysteria. Hic Dei Patris, et Filii, et Spiritus sancti promittitur potestas; hic Unigenitus Dei de Maria virgine et Spiritu sancto secundum carnem natus ostenditur; hic ejusdem crucifixio, et sepultura, ac die tertia resurrectio prædicatur; hic ascensus per caelos, et concessio in dextera paternæ majestatis agnoscitur, venturusque ad judicandos vivos et mortuos declaratur, hic Spiritus sanctus in eadem, quæ Pater et Filius, deitate, indiscretus accipitur; hic postremum Ecclesiæ vocatio, peccatorum remissio, et carnis resurrectio, ac vitæ æternæ prædicatur.

V. De corpore vero et sanguine Domini nostri Jesu Christi nihil aliud quam ipse Dominus in Evangelio dignatus est dicere: *Ego sum panis vivis qui de cœlo descendi; et: Qui manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum, et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Caro enim meum, inquit, vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Qui manducat carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.* Hoc ergo est illam carnem manducare, et illum bibere sanguinem, in Christo manere per fidem, et manentem illam in se habere per

gratiam; quia quod offertur a plurimis, unum Christi corpus sancti Spiritus infusione perficitur; et accipientes singuli corpus, et sanguinem Domini nostri Jesu Christi, fit eis remissio omnium peccatorum.

VI. Hæc omnia in chartis bibliothecæ vestræ non dubium scripta esse noscuntur; sed melius credimus, quod in scrinio sacratissimi pectoris vestri, ac in tabulis spiritalibus cordis vestri, qui manu Dei repleti sunt, sacratiusque credimus retineri. Scimus etiam et peritissimos viros coram serenitate vultus vestri assistere, et a vestra sanctorum imbutos doctrina, qui huc plenissime retinere noscuntur. Nos vero tenemus, prædicamus et docemus, secundum quod Deo inspirante, et illius gratia præveniente, juxta quod vires intelligentiæ nostræ suppetunt, quod prædicaverunt apostoli, annuntiaverunt evangelistæ, et etiam, quod in sacris paginis, canoquum bene digesta sanctorum Patrum legimus regula, nec non et sanctæ sedis apostolica venerabilium Romanæ Ecclesiæ catholicorum pontificum decreta, præmissa fidei sinceritate sequimur, sacratissima documenta. His præfatis, optamus imperialem excellentiam vestram sæpè incolemem permanere; optamus longo in tempore jucundam ac tranquillam presentem agere vitam; optamus æternæ gaudia vitæ sine fine cum sanctis omnibus possidere. Pax Dei quæ exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra, et intelligentias vestras in Christo Jesu Domino nostro; qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

MAXENTII

COLLECTANEA DE ANTIQUIS RITIBUS BAPTISMI.

(Pez., lib.)

De catechumenis.

I. Catechumeni sunt qui primum de gentilitate veniunt, habentes voluntatem credendi in Christum. Exhortationis præceptum est in Lege: *Audi, Israel; Dominus Deus tuus Deus unus est.* Unde est ut is cui per sacerdotem, quasi per Moysen, Dominus primum loquitur, catechumenus, non est audiens, nominetur; scilicet ut unum agnoscens Dominum, relinquat varios errores idolorum. Puto autem et omnes à Joanne in poenitentiam baptizatos, catechumenorum prætulisse figuram.

II. Exorcizantur autem primum, deinde sal accipiunt et unguuntur oleo sanctificato. Exorcismus autem sermo increpationis est contra immundum spiritum in eurgementis sive catechumenis factus, per quod ab illis diaboli nequissima virtus, et inveterata malitia, vel violentia, et incurio expulsa fugiatur. Hoc significavit lunaticus ille quem increpavit Dominus Jesus, et exiit ab isto demonium. Po-

estas autem diaboli exorcizatur et insinuat in eis, ut ei renuntient; atque erepta a potestate tenebrarum, in regnum sui Domini, per sacramentum baptismatis, transferantur. Quod etiam parvuli per se renuntiare non possunt, per corda et orationes adultorum adimpletur. Sed in ministerio catechumenis dandum a Patribus ideo est institutum, ut eas gustu condimentum sapientiæ percipiant a sapore Christi, ne et sint fatui, et retro respiciant sicut uxor Lot; ille malum exemplum dantes ipsi remaneant, et alios conterant, quemadmodum illa quæ cum liberaretur a Sodomis, in via postea retro aspexit, ibique remansit facta statua salis; quo signo condremur hi qui per fidem mundo et actibus, desiderisque ejus renuntiant, ut affectionis pristinae non recordentur, neque ad sæculi illecebras revocent; quia secundum Salvatoris sententiam ponens manum suam super aratrum, et respiciens retro, regno cœlorum aptus esse non potest.

MAXENTII AQUILENSIS PATRIARCHAE COLLECT. DE ANTIQUIS RITIBUS BAPTISMI.

De competentibus.

III. Post catechumenos secundus competentium gradus est. Competentes autem sunt qui jam post doctrinam fidei, post continentiam vite, ad gratiam Christi percipiendam, festinant: ideoque appellantur *competentes*, id est gratiam Christi petentes. Nam catechumeni tantum audiunt, necdum petunt: sunt enim quasi hospites et vicini fidelium; de foris audiunt mysteria, audiunt gratiam, sed adhuc non appellantur fideles. Competentes autem jam petunt, iam accipiunt, iam catechizantur, id est, imbuuntur instructione sacramentorum. Istitis enim salutare symbolum traditur, quasi commonitorium fidei, et sanctae confessionis indicium, quo instructi agnoscant quales jam ad gratiam Christi exhibere se debeant.

De Symbolo.

IV. Symbolum autem, quod iidem competentes

accipiunt, vel ratione institutum majores nostri dixerunt. Tradunt enim his verbis, quod post ascensionem Domini et Salvatoris nostri ad Patrem, cum per adventum sancti Spiritus discipuli ejus in flammis linguis omnium gentium loquerentur: quo praesagio consecutum est, ut nulla illi gens ex terra, nulla lingua, barbaris inaccessa, aut invia videretur, praecipuum eis a Domino datum ad praedicandum Dei verbum ad singulas quasque nationes abire. Discessuri itaque ab invicem, normam prius sibi futurae praedicationis in communi constituerunt, ne localiter ab invicem discedentes diversum aliquid vel dissimulatum praedicaretur his qui ad fidem Christi invitabantur. Omnes igitur in uno positi, et Spiritu sancto repleti, breve sibi praedicationis indicium conferendum in unum, quod sentiebant componunt, atque hanc credentibus eandem esse regulam statuunt. Symbolum autem hoc multis et justissimis ex causis appellare voluerunt. Symbolum enim Graece et indicium dici potest collatio, hoc est, quod plures in unum conferunt; id enim fecerunt apostoli, in his sermonibus, in unum conferendo unusquisque quod sensit. Judicium autem vel signum idcirco dicitur, quia illo in tempore, sicut Apostolus dicit, et in Actibus apostolorum refertur, multi simulabant esse apostolos Christi, nominantes quidem Christum, sed non integris traditionem lineis nuntiantes. Idcirco ituri istud indicium posuere, per quod agnoscerentur hi qui Christum vere secundum apostolicas regulas praedicant. Denique et in his veteribus observari referunt, quoniam et armorum habitus parit sonum vocis, idem et mos est atque eadem instituta bellantis, symbola discreta unusquisque dux suis militibus tradit, quae Latine ut signa, ut indicia nuncupantur; ut si forte occurreret quis de quo dubietur, interrogatus Symbolum, prodatur si sit hostis an socius. Idcirco etiam Patres hoc non scribi in membranis, sed retinere cordibus tradiderunt; ut certum esset neminem hoc ex lectione, quae interdum pervenire etiam ad infideles solet, vel ex apostolorum traditione didicisse. Discessuri itaque, ut dictum

A est, ad praedicandum stud, unanimitalis et fidei suae apostoli indicium imponere.

V. Est autem Symbolum signum per quod agnoscitur Deus, quodque proinde credentes accipiunt, ut memorantur qualiter contra diabolium fidei certamina praepararent: in quo quidem, pauca sunt verba, sed omnia continentur sacramenta. De totis enim Scripturis huc omnia breviter collecta sunt, ab apostolis; ut, quia plures credentium litteras nesciunt, vel qui sciunt, praecipuum sibi scientiam salutarem; Est enim brevis fidei verbum, et olim a propheta praedictum: Verbum breviter faciet Dominus super Aegyptum.

VI. A paganis quis, vel a gentilitate veniens catechumens sit, habens voluntatem credendi in Deum.

B. Hic a sacerdote instruitur quomodo credere debeat, et exhortationis praecipuum accipit, qualem se ad fidei regulam et ad cultum Dei vivi debeat exhibere. Loquitur et Dominus per sacerdotem ad Israel, ut per Moysen praecipuum in lege est: Audi, Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est. Exorcizatur catechumenus, id est conjuratur malignus spiritus, ut exeat et recedat, dans locum Deo vero. Accipit catechumenus salem, ut per hoc primitus pabulum fluxa et putrida peccata ad rudimenta fidei venientis sapientiae sale munere expurgentur divino. Catechumeni enim audientes, vel auditores dicuntur; fidelibus tamen interesse nequeunt, mysteria cum celebrantur divina. Et hoc ex antiqua Patrum institutione censitum. Secundus post catechumenos competentium gradus est: catechumeni enim tantum audiunt, necdum petunt; competentes autem post doctrinam petunt, et festinant ad petendam gratiam Christi, et sua coram sacerdote ad Ecclesiam junctas per acolythum nomina dant, verum etiam eorum, a quibus suscipiendi sunt, ex hoc jam catechizantur, id est imbuuntur instructione sacramentorum, et fidei puritate docentur.

VII. In his fiunt scrutinia. Explorantur servi utrum in eadem doctrina fidei consistant qua pridem docti a sacerdotibus fuerant; vel si renuntient maligno spiritui, atque malitiae, et pompis illius damnosis. Exsufflantur etiam, ut fugato diabolo cui renuntiare admonentur, Christo Domino nostro praepararetur introitus. Fides his apostolici Symboli traditur; ut vacua domus, et prisco habitatore derelicta; perfecta fidei ratione ornetur et praepararetur habitatio Deo. Unguntur oleo pectora cum expressione sanctae crucis; ut ex eo diabolo claudatur ingressus. Tanguntur et nares; ut odore pietatis perficiantur, et illud apostolicum in eis impleatur quod dicitur: Gratias Deo, qui semper triumphare nos facit in Christo Jesu, et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco. Sive etiam sub hac sponsione, ut quandiu spiritum naribus trahant, in ipsa fidei sponsione perdurent; signantur et scapulae, ut undique muniantur; ut in ipsa pectoris et scapulae unctione fidei firmitas et bonorum operum perseverantia designetur. Qui cum ad fontem

